

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

20 14 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Напрямок підготовки

6.030205 Країнознавство

6.030204 Міжнародна інформація

Галузь знань 0302 Міжнародні відносини

Гуманітарний інститут

Олександр Жильцов
Жильцов

2014-2015

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Кафедра теорії та історії педагогіки

«ПОГОДЖЕНО»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
«___» _____ 2014 р.

Вченою радою Гуманітарного інституту,
протокол № __ від «__» _____ 2014р.
Секретар Вченої ради _____ О.С. Зубченко

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Галузь знань 0302 Міжнародні відносини

Напрямок підготовки 6.030204 *Міжнародна інформація*

(освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»)

УХВАЛЕНО
на засіданні кафедри теорії та історії
педагогіки,
протокол № _ від «_» _____ 2014 р.
завідувач кафедри _____ Н.М. Чернуха

Київ 2014

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Кафедра теорії та історії педагогіки

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Галузь знань 0302 Міжнародні відносини

Напрямок підготовки 6.030204 *Міжнародна інформація*

(освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»)

за вимогами кредитно-модульної системи

Київ 2014

УДК 378: 340

Основи наукових досліджень. Програма навчальної дисципліни. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 27 с.

Укладачі:

Братко Марія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка;

Рецензенти:

Бризгалов Ігор Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства Київського національного торговельно-економічного університету.

Терентьєва Наталія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

УДК 378: 00.167/168
© КУБГ, 2014 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Наука і наукова діяльність</i>	
<i>Змістовий модуль II. Основи методології наукових досліджень</i>	
<i>Змістовий модуль III. Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи</i>	
<i>Змістовий модуль IV. Наукова робота студентів у вищій школі</i>	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Основи наукових досліджень»	12
V. Плани семінарських занять	13
VI. Завдання для самостійної роботи	16
Карта самостійної роботи студента	17
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота	18
VIII. Система поточного та підсумкового контролю	19
IX. Методи навчання	22
X. Методичне забезпечення курсу	22
XI. Питання для самоперевірки	23
XII. Рекомендована література	
Основна	24
Додаткова	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи наукових досліджень» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою теорії та історії педагогіки на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для напряму підготовки 6.030204 *Міжнародна інформація* та 6.030205 *Країнознавство денної форми навчання*.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи наукових досліджень», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» розрахована на систематичне засвоєння сучасної методології наукової діяльності, і покликана у поєднанні з практичними методичними та організаційно-навчальними засобами сформувати у майбутніх спеціалістів навички науково-дослідної роботи. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців**, зокрема: опанування системою знань про методологію, основні елементи, етапи, методи дослідження наукових явищ, щодо процесу підготовки і написання наукових праць в цілому та у вищому навчальному закладі, зокрема.

Мета вивчення курсу: надання студентам необхідного обсягу знань у галузі наукових досліджень, підготовка їх до самостійного виконання наукової роботи, ознайомлення з методикою підготовки повідомлень, доповідей, наукових статей, курсових і дипломних робіт.

Завдання курсу:

- сформувати в студентів цілісну систему знань про наукові дослідження, особливості їх проведення;
- розкрити методологію науки;
- сформувати уявлення про різноманіття методів організації та проведення наукових досліджень;
- забезпечити оволодіння майбутніми спеціалістами вміннями здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал;
- розкрити специфічні ознаки, притаманні проведенню студентських наукових досліджень у вищій школі;
- формувати у майбутніх спеціалістів цілісну наукову картину світу, професійний світогляд.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань (підготовка наукової статті, складання тез, анотацій до наукової статті, підготовка категоріального апарату дослідження тощо).

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

1. Обирати (пропонувати, формулювати) тему наукового дослідження.

2. Формулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження.
3. Підбирати комплекс оптимальних методів для реалізації мети дослідження.
4. Застосовувати методи соціометрії, математичного аналізу для обробки результатів дослідження.
5. Здійснювати наукове дослідження у вигляді курсової роботи.
6. Опрацьовувати наукову літературу, застосовувати методи науковий досліджень, здійснювати соціологічні дослідження серед своїх колег-студентів із використанням окремих методів наукових досліджень: анкетування, тестування, вивчення продуктів діяльності.
7. Готувати наукові повідомлення, писати наукові статті.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, модульний контроль – 4 год.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» завершується складанням підсумкового модульного контролю (заліку).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: логіка та методи наукового дослідження, основні етапи науково-педагогічного дослідження, його особливості.

Курс: підготовка (бакалаврів, магістрів, підвищення кваліфікації)	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>4 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>72 години</i></p> <p>Тижневих годин: <i>4 години</i></p>	<p>Галузь знань 0302 <i>Міжнародні відносини</i></p> <p>Напря́м підготовки 6.030204 <i>Міжнародна інформація</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«бакалавр»</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2</p> <p>Семестри: 3</p> <p>Аудиторні заняття: <i>32 годин, з них:</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>16 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>12 годин</i></p> <p>Індивідуальна робота: <i>4 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>36 годин</i></p> <p>Модульний контроль: <i>4 години</i></p> <p>Вид контролю: <u><i>ПМК (залік).</i></u></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Наука і наукова діяльність									
1.	Предмет і сутність наукової діяльності	5	3	2		1	-	2	
2.	Організація наукових досліджень в Україні. Нормативно-правова база наукових досліджень в Україні	6	4	2		1	-	2	1
<i>Разом</i>		11	7	4		2	-	4	1
Змістовий модуль II. Основи методології наукових досліджень									
3.	Особливості методології науковий досліджень	7	3	2		1	-	4	
4.	Методи наукових досліджень	8	4	2		1	-	4	1
<i>Разом</i>		15	7	4		2	-	8	1
Змістовий модуль III. Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи									
5.	Особливості наукового дослідження. Процедура наукового дослідження	8	4	2		2	-	4	
6.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	11	5	2		2	2	4	1
<i>Разом</i>		19	9	4		4	2	8	1
Змістовий модуль IV. Наукова робота студентів у вищій школі									
7.	Наукова робота студентів у вищій школі. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів	10	4	2		2	-	6	
8.	Курсова (дипломна) робота: етапи виконання, оформлення та захист	17	5	2		2	2	10	1
<i>Разом</i>		27	9	4		4	2	16	1
<i>Разом за навчальним планом</i>		72	32	16		12	4	36	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Наука і наукова діяльність

Лекція 1. Предмет і сутність наукової діяльності (2 год.)

Мета і завдання курсу. Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності. Теорія пізнання: структура процесу, елементи, основні поняття. Класифікація наук.

Основні поняття теми: наукові дослідження, наука, наукове пізнання, система наук, теорія пізнання.

Лекція 2. Організація наукових досліджень в Україні. Науково-правова база наукових досліджень в Україні (2 год.)

Організаційна структура науки. Державна політика України з наукової діяльності. Нормативно правова база підготовки наукових та науково-педагогічних працівників: З а к о н У к р а ї н и «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Положення про підготовку науково-педагогічних та педагогічних працівників», Порядок присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань», «Перелік спеціальностей наукових працівників». Суб'єкти наукової діяльності. Наукова школа, наукова комунікація.

Пріоритетні напрямки розвитку науки в галузі права в Україні.

Основні поняття теми: суб'єкти наукової діяльності, наукова школа, наукова комунікація, науковий ступінь, вчене звання.

Семінар 1. Сутність науки як сфери людської діяльності (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Основи методології наукових досліджень.

Лекція 3. Особливості методології наукових досліджень (2 год.)

Методологія наукового дослідження в галузі. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Конкретнонаукова методологія. Сутнісні риси методології юриспруденції.

Основні поняття теми: методологія, методика, парадигма, підхід, концепція.

Лекція 4. Методи наукових досліджень (2 год.).

Методи і техніка дослідження. Використання методів наукового пізнання. Методи, що застосовуються на теоретичному та емпіричному рівнях досліджень. Застосування логічних законів і правил.

Методи теоретичного дослідження. Абстрагування. Аналіз. Синтез. Структурно-генетичний аналіз і синтез. Дедукція. Індукція. Порівняно-історичний

метод (порівняльний, кросс-культурний, компаративний). Типологічний метод. Типологізація. Періодизація. Метод компонентного (системного) аналізу. Структурно-функціональний підхід. Системно-діяльнісний підхід. Системно-генетичний підхід. Метод комплексного підходу. Описовий метод.

Методи емпіричного дослідження. Спостереження. Порівняння. Експеримент. Опитування. Тестування. Метод експертних оцінок. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз. Контент-аналіз. Вимірювання.

Основні поняття теми: методи дослідження, методика дослідження.

Семінар 2. Методологія і методи наукових досліджень (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи

Лекція 5. Особливості наукового дослідження. Процедура наукового дослідження (2 год.).

Вибір теми наукового дослідження. Визначення об'єкту, предмету та мети дослідження, формулювання його теоретичних та практичних завдань. Визначення методології та вибір методів наукового дослідження. Проведення дослідження із застосуванням теоретичних та емпіричних методів. Узагальнення наукових фактів і результатів, аналіз, оформлення та презентація результатів наукового дослідження.

Особливості наукового дослідження.

Основні поняття теми: тема, мета, об'єкт, предмет дослідження, науковий факт, науковий результат, новизна дослідження.

Семінар 3. Логіка та категоріальний апарат дослідження (2 год.).

Лекція 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень (2 год.).

Наукова інформація. Закон України «Про інформацію». Джерела наукової інформації та їх використання у науковій роботі. Інформаційно-пошукова мова (ІПМ), бібліографічний пошук інформації. Пошук інформації у мережі Internet.

Основні поняття теми: інформація, наукова інформація, бібліографія, фахові видання.

Семінар 4. Особливості роботи з джерелами інформації та техніка роботи зі спеціальною літературою (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Наукова робота студентів у вищій школі

Лекція 7. Наукова робота студентів у вищій школі. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів (2 год.).

Науково-дослідницька робота студентів: структура, зміст, форми. Студентське наукове товариство (СНТ). Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів (наукова публікація, стаття, наукове повідомлення (тези виступу, доповіді), реферат). ІНДЗ як особлива форма науково-дослідної роботи студентів.

Основні поняття теми: науково-дослідницька робота студента, студентське наукове товариство (СНТ), аудиторна робота, індивідуальна робота, наукова проблемна група, науково-практична конференція, науковий пошук, наукова публікація.

Семінар 5. Організація наукової роботи студентів у вищих навчальних закладах. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів (наукова публікація, стаття, наукове повідомлення (тези виступу, доповіді), реферат). Вимоги до їх написання, оформлення та презентації. (2 год.).

Лекція 8. Курсова (дипломна) робота: етапи виконання, оформлення та захист (2 год.).

Курсова робота: загальна характеристика, послідовність виконання, етапність, робота над текстом, вимоги до оформлення, підготовка до захисту та захист.

Основні поняття теми: курсова робота, кваліфікаційна робота, дипломна робота, магістерська робота; курсова робота, етапи виконання, понятійно-категоріальний апарат, рецензування.

Семінар 6. Особливості підготовки та захисту курсової роботи (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Основи наукових досліджень»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4год., самостійна робота – 36 год., мод. контроль – 4 год.

Тиждень								
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Наука і наукова діяльність		Основи методології наукових досліджень		Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи		Наукова робота студентів у вищій школі	
Кількість балів за модуль	23		23		34		34	
К-ть балів за лекції	1	1	1	1	1	1	1	1
Дати								
Теми лекцій	Предмет і сутність наукової діяльності	Організація наукових досліджень в Україні. Нормативно-правова база наукових досліджень в Україні	Особливості методології науково-правових досліджень.	Методи наукових досліджень	Особливості наукового дослідження а. Процедура наукового дослідження	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Наукова робота студентів у вищій школі. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів	Курсова (дипломна) робота: етапи виконання, оформлення та захист
К-ть балів за семінари	10		10		10	10	10	10
Дати								
Теми семінарських занять	Сутність науки як сфери людської діяльності		Методологія і методи наукових досліджень		Логіка та категоріальний апарат дослідження	Особливості роботи з джерелами інформації та техніка роботи зі спеціальною літературою	Організація наукової роботи студентів у вищих навчальних закладах. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів	Особливості підготовки та захисту курсової роботи
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
ІНДЗ	30 балів							
Поточний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			
Підсумковий контроль	ПМК (залік) Усього 194 бали							

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Наука і наукова діяльність

Семінар 1. Сутність науки як сфери людської діяльності (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Предмет і сутність науки.
2. Наукова діяльність, наукова школа, наукова комунікація.
3. Характеристика процесу пізнання.
4. Понятійно-категоріальний апарат процесу пізнання: пізнання, чуттєве пізнання, раціональне пізнання, ідея, гіпотеза, закон, теорія, факт, категорія, аксіома, постулат, принцип, судження, положення, умовивід, поняття, обсяг поняття, зміст поняття, види понять.
5. Групування та класифікація наук.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія. Практична робота.

Рекомендована література

Основна: 2, 3, 4.

Додаткова: 12, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Основи методології наукових досліджень (2 год.).

Семінар 2. Методологія і методи наукових досліджень (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність понять: методологія, методологія дослідження.
2. Фундаментальна або філософська методологія.
3. Загальнонаукова методологія.
4. Конкретно наукова методологія.
5. Методи дослідження.
6. Методи теоретичного дослідження.
7. Методи емпіричного дослідження.
8. Застосування логічних законів і правил.
9. Особливості вибору методів дослідження у наукових дослідженнях.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія. Практична робота.

Рекомендована література

Основна: 3.

Додаткова: 5.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи

Семінар 3. Логіка та категоріальний апарат наукового дослідження (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Наукове дослідження та його види.
2. Головні етапи наукового дослідження.
3. Науковий апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, методологія, методи, новизна).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія. Практична робота.

Алгоритм вибору теми та реалізації дослідження наукової проблеми.

Рекомендована література

Основна: 2, 3, 4.

Додаткова: 5.

Семінар 4. Особливості роботи з джерелами інформації та техніка роботи зі спеціальною літературою. (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність поняття «наукова інформація».
2. Основні джерела наукової інформації (монографія, збірник праць, періодичні фахові видання, стандарти, навчальна література, надруковані документи, інформаційні ресурси, довідково-інформаційний фонд, довідково-пошуковий апарат тощо). Проблема достовірності інформації.
3. Особливості бібліографічного пошуку інформації.
4. Особливості пошуку інформації в мережі Internet. Застереження щодо використання отриманої з мережі Internet інформації.
5. Створення бібліографічного опису джерел інформації.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія. Практична робота.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 12, 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Наукова робота студентів у вищій школі

Семінар 5. Організація наукової роботи студентів у вищих навчальних закладах. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів (наукова публікація, стаття, наукове повідомлення (тези виступу, доповіді), реферат). Вимоги до їх написання, оформлення та презентації. (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Організація наукової роботи студентів у вищих навчальних закладах. СНТ.
2. Сутність наукової публікації.
3. Вимоги до написання наукової статті.
4. Вимоги до тез доповіді.
5. Вимоги до наукової рецензії.
6. Вимоги до реферату.
7. Проектний підхід до оприлюднення результатів наукового дослідження.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія. Практична робота.

Презентація власної статті (повідомлення, виступу) з актуальної проблеми.

Рекомендована література

Основна: 3, 4.

Додаткова: 5, 6, 7.

Семінар 6. Особливості підготовки та захисту курсової роботи (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність курсової роботи.
2. Специфіка етапів виконання курсової роботи.
3. Вимоги до змісту і оформлення курсової роботи.
4. Проблеми, з якими стикаються студенти, при написанні курсової роботи.
5. Особливості підготовки до захисту курсової роботи.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія. Практична робота.

Презентація розробленого наукового апарату реальної курсової роботи.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 5 -10.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Наука і наукова діяльність

Тема 1. Предмет і сутність наукової діяльності

1. Розпочніть роботу з впорядкування словника термінів і понять з курсу. Ведіть словник упродовж усього періоду вивчення курсу.
2. Познайомтесь з наявною в університетській бібліотеці літератури з курсу.

Тема 2. Організація наукових досліджень в Україні. Нормативно-правова база наукових досліджень в Україні

1. Впорядкуйте перелік нормативно-правових джерел, що регламентують наукову діяльність в Україні. Заготуйте друковані (електронні) версії зазначених документів.
2. Складіть перелік актуальних наукових проблем для дослідження в сучасних умовах України.

Змістовий модуль II. Основи методології наукових досліджень

Тема 3. Особливості методології наукових досліджень

1. Оберіть тему власного дослідження з актуальної проблеми. Обґрунтуйте актуальність теми.

Тема 4. Методи наукових досліджень.

1. Обґрунтуйте методологію та методи дослідження власного дослідження з актуальної проблеми.

Змістовий модуль III. Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи

Тема 5. Особливості наукового дослідження. Процедура наукового дослідження.

1. Сформулюйте науково-категоріальний апарат власного дослідження з актуальної проблеми.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

1. Впорядкуйте за вимогами список використаних джерел вашої наукової роботи

Змістовий модуль IV. Наукова робота студентів у вищій школі

Тема 7. Наукова робота студентів у вищій школі. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів

1. Підготуйте тези доповіді (або статтю) з обраної теми на актуальну проблему.

Тема 8. Курсова (дипломна) робота: етапи виконання, оформлення та захист

1. Згідно з вимогами підготуйте Вступ до курсової роботи з обраної чи запропонованої теми та оформіть зміст роботи.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

<i>Змістовий модуль та теми курсу</i>	<i>Академічний контроль</i>	<i>Бали</i>	<i>Термін виконання (тижні)</i>
Змістовий модуль I. Наука і наукова діяльність			
Тема 1. Предмет і сутність наукової діяльності	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	2
Тема 2. Організація наукових досліджень в Україні. Нормативно-правова база наукових досліджень в Україні	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	3
Змістовий модуль II. Основи методології наукових досліджень			
Тема 3. Особливості методології наукових досліджень	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	4
Тема 4. Методи наукових досліджень	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	5
Змістовий модуль III. Наукове дослідження: процес, характеристика, етапи			
Тема 5. Особливості наукового дослідження. Процедура наукового дослідження.	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	6
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	7
Змістовий модуль IV. Наукова робота студентів у вищій школі			
Тема 7. Наукова робота студентів у вищій школі. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	8
Тема 8. Курсова (дипломна) робота: етапи виконання, оформлення та захист	Семінарське заняття, індивідуальна робота, модульний контроль, ПМК	5	9
Разом: 36 год.	Разом: 40 балів		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконанням студентом ІНЗД, прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Основи наукових досліджень» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань з навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ розробка наукового апарату дослідження – **30 балів.**

Орієнтовна структура ІНДЗ – вступ (тема дослідження, обґрунтування актуальності, об'єкт та предмет дослідження, його мета та завдання, гіпотеза дослідження, методи дослідження), основна частина (аналіз літератури з даної проблеми – 8 – 10 друк. сторінок А-4), список літературних джерел з теми дослідження (не менше 30 джерел).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, визначення об'єкта і предмета дослідження.	4 бали
2.	Формулювання мети та завдань дослідження.	3 бали
3.	Визначення гіпотези дослідження.	3 бали
4.	Вибір методів дослідження.	3 бали
5.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності.	8 балів
6.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
7.	Дотримання вимог щодо вибору та оформлення літературних джерел дослідження.	5 балів
8.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, вступ, основна частина, список використаних джерел).	2 бали
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	19-24	Добре
Середній	11-18	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень».

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Основи наукових досліджень» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1.2, табл. 8.2.

Таблиця 8.1.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1
2.	Відвідування семінарських занять	1
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	5
4.	Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	10
5.	ІНДЗ	30
6.	Опрацювання фахових видань, в тому числі першоджерел	10
7.	Написання реферату	15
8.	Виконання модульної контрольної роботи	25
9.	Виконання тестового контролю, експрес контроль	10
	Творча робота (в тому числі ессе)	20

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій та семінарів	8 + 6=14
2.	Семінарські заняття	6x10=60
3.	Самостійна робота	40
4.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
5.	Модульний контроль	25+25=50
6.	ПМК (залік)	
Підсумковий рейтинговий бал		194
<i>Коефіцієнт 194:100=1,9</i>		

Розрахунок балів подано з урахуванням можливості студенту взяти участь в обговоренні визначених програмою питань семінарських занять з навчальної дисципліни не менше ніж 80 % із запрограмованих навчальних занять.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** письмові роботи, письмовий проект, тестовий контроль.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

У таблиці 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам під час вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень».

Розподіл балів, що присвоюються студентам

МОДУЛІ								ІНДЗ	Модульні контрольні роботи (2)	ІМК (залік)
Змістовий модуль 1 (семінари, відвідування занять, с/р)		Змістовий модуль 2 (семінари, відвідування занять, с/р)		Змістовий модуль 3 (семінари, відвідування занять, с/р)		Змістовий модуль 4 (семінари, відвідування занять, с/р)				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
23		23		34		34		30	50	--

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекції, семінари, пояснення, розповіді, бесіди.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрування, демонстрування.
- *Практичні*: вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, традуктивні, аналітико-синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Предмет і сутність наукової діяльності.
2. Теорія пізнання: структура процесу, елементи, основні поняття.
3. Організаційна структура науки.
4. Державна політика України з наукової діяльності.
5. Нормативно правова база підготовки наукових та науково-педагогічних працівників:
6. Суб'єкти наукової діяльності.
7. Наукова школа, наукова комунікація.
8. Пріоритетні напрямки розвитку наукових досліджень в галузі права в Україні.
9. Методологія наукового дослідження в галузі права.
10. Фундаментальна або філософська методологія.
11. Загальнонаукова методологія.
12. Конкретнонаукова методологія.
13. Сутнісні риси методології юриспруденції.
14. Методи і техніка дослідження. Використання методів наукового пізнання.
15. Методи, що застосовуються на теоретичному та емпіричному рівнях досліджень. Методи, що застосовуються на теоретичному та емпіричному рівнях досліджень.
16. Застосування логічних законів і правил.
17. Особливості наукового дослідження у галузі права. Процедура наукового дослідження в галузі права
18. Наукова інформація. Закон України «Про інформацію».
19. Джерела наукової інформації та їх використання у науковій роботі.
20. Інформаційно-пошукова мова (ІПМ), бібліографічний пошук інформації.
21. Пошук інформації у мережі Internet.
22. Науково-дослідницька робота студентів: структура, зміст, форми.
23. Студентське наукове товариство (СНТ).
24. Основні форми впровадження результатів наукових досліджень студентів та вимоги до їх написання і оформлення (наукова публікація, стаття, наукове повідомлення (тези виступу, доповіді), реферат).
25. ІНДЗ як особлива форма науково-дослідної роботи студентів.
26. Курсова робота: загальна характеристика, послідовність виконання, етапність, робота над текстом, вимоги до оформлення, підготовка до захисту та захист.

II. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
2. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі / П'ятницька-Позднякова І.С. ; М-во. освіти та науки України. - К. : Центр навчальної літератури, 2003 .- 115 с.
3. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / Романчиков В.І. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с. Режим доступу - http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pd
4. Шейко В. М. , Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В. М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко - К. : Знання , 2006 .- 307 с .
5. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень / Г.С. Цехмістрова - К. : Слово , 2004 .- 235с. Режим доступу - <http://www.imath.kiev.ua/~golub/ref/tsekhmistrova.pdf>

Додаткова:

1. Гусарєв С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) Навчальний посібник /С.Д. Гусарєв, О.Д. Тихомиров - К.: Знання, 2005.- 655 с. Режим доступу: http://ualib.com.ua/b_157.html
2. Загвязинский В.И. Методология и методы психолого-педагогического исследования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.Загвязинский, Р. Атаханов. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 208с.
3. Мартиненко С.М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін. Навчально-методичний посібник / Мартиненко С.М., Москаленко А.М. – К., 2007.
4. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин , Н.Г. Міценко , О.А. Даниленко та ін. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с. Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>
5. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень. Підручник / Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
6. Сидоренко В.К.. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник для ВПНЗ / Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. – К.: РННЦ «Дініт», 2000ю – 259 с.
7. Болонська декларація // www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
8. Загальні відомості про вищу освіту в Україні // www.mon.gov.ua/education/higher/higher
9. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnist-u-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>

10. Нормативно-правова база атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації -Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/atestatsiya-kadriv/134-diyalnist/aestatsia-kadriv/5923>

11. Черчик Л. М. Методологія наукових досліджень. Програма для студентів спеціальності «Економіка підприємств» -Режим доступу: <http://lib.lntu.info/book/fb/pesp/2012/12-31/page3.html>

Робоча програма навчального курсу
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Укладач: Братко Марія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка;

Основи наукових досліджень. Програма навчальної дисципліни / Укладач М.В. Братко. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 27 с.